

**LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIO KODEKSO 6.751 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS TURIZMO ĮSTATYMO NR. VIII-667 2, 15
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 17¹ STRAIPSNIU ĮSTATYMO
PROJEKTŲ
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengtų projektų tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2020 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 152 „Dėl valstybės lygio ekstremaliosios situacijos paskelbimo“ paskelbė valstybės lygio ekstremaliąją situaciją dėl koronaviruso (COVID-9) grėsmės. Sveikatos apsaugos ministras – valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valstybės operacijų vadovas 2020 m. kovo 12 d. priėmė sprendimą Nr. V-344 „Dėl koronaviruso (COVID-19) valdymo priemonių“, kuriuo visiems Lietuvos Respublikos piliečiams rekomendavo nutraukti ir atidėti visas keliones ir iki 2020 m. balandžio 14 d. nevykti į visas užsienio valstybes, ir 2020 m. kovo 13 d. sprendimą Nr. V-367 „Dėl Sveikatos apsaugos ministro – valstybės lygio ekstremaliosios situacijos valstybės operacijų vadovo 2020 m. kovo 12 d. sprendimo Nr. V-344 „Dėl koronaviruso (COVID-19) valdymo priemonių“ pakeitimo“, kuriuo įpareigojo Lietuvos Respublikos piliečius nutraukti keliones į koronaviruso paveiktas valstybes ir teritorijas. Tą pačią dieną rekomendaciją bent mėnesį nevykti į užsienio valstybes paskelbė ir Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija. Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2020 m. kovo 14 d. priėmė nutarimą Nr. 207 „Dėl karantino Lietuvos Respublikos teritorijoje paskelbimo“, kuriuo uždraudė Lietuvos Respublikos piliečiams išvykti iš Lietuvos Respublikos, išskyrus atvejus, kai jie grįžta į savo nuolatinę gyvenamąją vietą, vyksta į savo darbo vietą, yra ekipažų ir įgulų nariai, kurie dirba tarptautinius komercinius vežimus vykdančiose Lietuvos įmonėse ar vykdo komercinius tarptautinius visų rūšių vežimus visų rūšių transporto priemonėmis, taip pat Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos vadovo ar jo įgalioto asmens leidimu.

Atsižvelgdami į tai, Lietuvos Respublikos kelionių organizatoriai nedelsdami atšaukė visas 2020 m. kovo 13 d.–2020 m. balandžio 14 d. suplanuotas organizuotas turistines keliones ir, įgyvendindami nurodymus nedelsiant nutraukti keliones, savo lėšomis pargabeno turistus iš paveiktų valstybių ir teritorijų, nepriklausomai nuo kelionės paketų pasibaigimo datų.

Lietuvos Respublikos kelionių organizatoriai dėl paskelbto karantino negali vykdyti turistinių kelionių sutarčių. Turistai, vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.751 straipsnio nuostatomis, reikalauja grąžinti už keliones sumokėtus pinigus per 14 dienų. Kelionių organizatoriams perkeliama pernelyg didelė rizika, susijusi tiek su pareiga grąžinti pinigus, tiek ir su jų grąžinimo terminais.

Abiem sutarties šalims: ir kelionių organizatoriams, ir turistams – kyla nesusipratimų. Kelionių organizatoriams kyla rimtų finansinių ir administravimo sunkumų, kadangi didžioji turistų dalis reikalauja grąžinti už keliones sumokėtus pinigus, kurie kelionių organizatorių jau yra sumokėti faktiniams paslaugų teikėjams: apgyvendinimo, transporto ar kitiems paslaugų teikėjams (toliau – paslaugų teikėjai). Paslaugų teikėjai, motyvuodami koronaviruso (COVID-19) pandemija, šių sumų kelionių organizatoriams negrąžina ir dažnu atveju reikalauja, kad paslaugos būtų atidėtos vėlesniam laikotarpiui. Todėl kelionių organizatoriai negali vykdyti Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse nustatytos prievolės per 14 dienų sugrąžinti pinigus turistui. Situaciją iš esmės sunkina ir tai, kad yra ženkliai kritusi kelionių pardavimo paklausa (jos beveik nėra), kelionių organizatoriai patyrė papildomų nuostolių dėl repatrijavimo, todėl visam turizmo sektoriui trūksta apyvartinių lėšų. Pinigų grąžinimas turistams gali sukelti kelionių organizatorių bankrotų bangą.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos duomenimis, šiandien kelionių organizatorių prievolių užtikrinimas (nuo jų nemokumo ar bankroto) sudaro 30 mln. eurų. 38 proc. sudaro draudikų draudimo polisai, 62 proc. – bankų finansinės garantijos. Bendras kelionių organizatorių skaičius yra 252, iš jų 116 užsiima išvykstamuoju turizmu, 40 – vietiniu turizmu, 96 – tik atvykstamuoju turizmu.

Turistai siekia kuo greičiau susigrąžinti įmokas už nesuteiktas paslaugas, gauti kompensacijas arba būti tikri, kad išvyks į suplanuotą kelionę vėliau. Kelionių organizatoriai, negalėdami grąžinti pinigų per 14 dienų, siūlo turistams alternatyvą – keisti keliones į vėlesnes datas.

2020 m. kovo 18 d. Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija drauge su Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija kreipėsi į Europos Komisiją dėl galimybės lanksčiau vertinti 2015 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2015/2302 dėl kelionės paslaugų paketų ir susijusių kelionės paslaugų rinkinių, kuria iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2006/2004 ir Direktyva 2011/83/ES bei panaikinama Tarybos direktyva 90/314/EEB (toliau – direktyva), nuostatas (toliau – ministerijų kreipimasis).

2020 m. kovo 19 d. Europos Komisijos Teisingumo ir vartotojų reikalų generalinis direktoratas pateikė rekomendacijas dėl direktyvos taikymo koronaviruso sąlygomis ir galimybės kelionių organizatoriams siūlyti turistams alternatyvą – kuponą, kurio vertė lygi už neįvykusią kelionę sumokėti sumai.

2020 m. kovo 27 d. Europos Komisijos Teisingumo ir vartotojų reikalų generalinis direktoratas pateikė atsakymą į ministerijų kreipimąsi. Atsakyme akcentuojama, kad turistui turi būti pasiūlyta alternatyva: kuponas, kurio suma lygi neįvykusios kelionės sumai, o juo nepasinaudojus – pinigų grąžinimas.

Atsižvelgdami į susidariusią padėtį, teikiame Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.751 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą (toliau – CK projektas) ir Lietuvos Respublikos turizmo įstatymo Nr. VIII-667 2, 15 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 17¹ straipsniu įstatymo projektą (toliau – TĮ projektas) (toliau kartu – Įstatymų projektai), kuriais siūloma sušvelninti susidariusią padėtį ir, atsižvelgiant į Europos Komisijos siūlymus, įdiegti kuponus, kuriems galiotų tos pačios draudinės apsaugos kaip ir organizuotai turistinei kelionei.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymų projektų iniciatorė – Ekonomikos ir inovacijų ministerija. Įstatymų projektus parengė Ekonomikos ir inovacijų ministerijos Turizmo politikos skyriaus vyriausioji specialistė Lidija Bajarūnienė (tel. 8 706 64 771, el. p. Lidija.Bajrunien@eimin.lt), ekonomikos ir inovacijų viceministras Eljūs Čivilis (tel. 8 706 64 871, el. p. Elijus.Civilis@eimin.lt).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.751 straipsnyje reglamentuojama kelionių organizatoriaus teisė nutraukti organizuotos turistinės kelionės sutartį iki organizuotos turistinės kelionės pradžios.

Lietuvos Respublikos turizmo įstatymo 15 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad kelionių organizatorius garantuoja, kad jo turimas prievolių įvykdymo užtikrinimas apima:

1) turisto grąžinimą į pradinę jo išvykimo vietą, įskaitant būtiną organizuotos turistinės kelionės sutartyje numatytą apgyvendinimą tol, kol turistas grąžinamas į pradinę jo išvykimo vietą, ir už organizuotą turistinę kelionę turisto sumokėtų pinigų sumos, atitinkančios nesuteiktų paslaugų kainą, grąžinimą turistui, jeigu prasidėjus organizuotai turistinei kelionei paaiškėja, kad kelionių organizatorius negalės toliau vykdyti organizuotos turistinės kelionės sutarties;

2) už organizuotą turistinę kelionę turisto sumokėtų pinigų grąžinimą turistui, jeigu dar neprasidėjus organizuotai turistinei kelionei paaiškėja, kad kelionių organizatorius negalės pradėti vykdyti organizuotos turistinės kelionės sutarties.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

CK projektu siūloma įtvirtinti, kad Turizmo įstatymo nustatytais atvejais turistas ir kelionių organizatorius gali susitarti dėl sumokėtų pinigų už neįvykusią organizuotą turistinę kelionę kompensavimo Turizmo įstatyme nustatytais priemonėmis ir sąlygomis.

TĮ projektu siūloma papildyti Turizmo įstatymo 2 straipsnio 33 dalį Pridėtinės vertės mokesčio įstatymu dėl kupono sąvokos, Lietuvos Respublikos civilinės saugos įstatymu dėl ekstremaliosios situacijos ar ekstremaliojo įvykio sąvokos, Lietuvos Respublikos karo padėties įstatymu dėl karo padėties sąvokos, Lietuvos Respublikos mobilizacijos ir priimančiosios šalies paramos įstatymu dėl mobilizacijos sąvokos, Lietuvos Respublikos nepaprastosios padėties įstatymu dėl nepaprastosios padėties sąvokos ir Lietuvos Respublikos žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymu dėl karantino sąvokos.

TĮ projektu siūloma papildyti Turizmo įstatymo 15 straipsnio 1 dalį trečiuoju punktu ir nustatyti, kad kelionių organizatorius garantuoja, kad jo turimas prievolių įvykdymo užtikrinimas apima kupono turistui išdavimą Turizmo įstatymo 17¹ straipsnio nustatytais sąlygomis ir tvarka.

TĮ projektu siūloma papildyti Turizmo įstatymą 17¹ straipsniu, kuriame nustatomos kupono išdavimo sąlygos ir tvarka.

Siūloma, kad karo, nepaprastosios padėties, mobilizacijos, karantino, ekstremaliosios situacijos ar ekstremaliojo įvykio metu arba kai Lietuvos Respublikos piliečiams uždraudžiama išvykti iš Lietuvos Respublikos, arba kitų valstybių piliečiams atvykti į Lietuvos Respubliką (toliau – apribojimai) ir dėl to kelionių organizatoriaus įsipareigojimų pagal organizuotos turistinės kelionės sutartį vykdymas tampa neįmanomas, turisto ir kelionių organizatoriaus susitarimu už neįvykusią organizuotą turistinę kelionę gali būti kompensuojama turistui suteikiant kuponą, kurio vertė yra tokia pati, kaip už organizuotą turistinę kelionę turisto sumokėtų pinigų suma.

Kuponu turistas gali atsiskaityti už vieną ar kelias būsimas to paties kelionių organizatoriaus organizuojamas turistines keliones, kurios (-ių) vertė atitinka kupono vertę, pasibaigus apribojimams (toliau – būsima kelionė). Kuponu turistas gali atsiskaityti ir už būsimos kelionės dalį, jei būsimos kelionės kaina yra didesnė už kupono vertę, o likusią nesumokėtą būsimos kelionės kainą sumokėti pinigais. Atsiskaitymas už būsimą kelionę kuponu prilyginamas atsiskaitymui pinigais. Būsima kelionei taikomos tos pačios kelionių organizatoriaus prievolių įvykdymo užtikrinimo sąlygos, kokios būtų taikomos, jeigu už būsimą kelionę turistas būtų sumokėjęs pinigais.

Tai pat TĮ projektu pildomame Turizmo įstatymo 17¹ straipsnyje siūloma įtvirtinti, kad kuponas turi atitikti šias sąlygas:

1) gali būti išduotas tik dėl tų organizuotų turistinių kelionių sutarčių, pagal kurias organizuotų turistinių kelionių pradžioje ar jų metu galiojo apribojimai;

2) gali būti išduotas tik dėl konkrečios neįvykdytos organizuotos turistinės kelionės sutarties ir gali būti perleidžiamas kitiems asmenims toje sutartyje nustatytais organizuotos turistinės kelionės sutarties perleidimo kitam turistui sąlygomis ir tvarka;

3) kuponas gali būti naudojamas sumokėti už būsimą kelionę ar jos dalį, kurios pradžia yra ne vėlesnė kaip 12 mėnesių pasibaigus apribojimams;

4) turistas iki kupono išdavimo neatgavo iš kelionių organizatoriaus ar kitų subjektų pinigų už organizuotą turistinę kelionę, kuri neįvyko dėl apribojimų.

Kupono panaudojimo laikotarpis (12 mėnesių) pasirinktas atsižvelgiant į tai, kad negalima numatyti, kada baigsis apribojimai, kada vėl turistai ryšis keliauti, kaip keisis prekių ir paslaugų kainos.

Jei turistas per kupono panaudojimo laikotarpį neatsiskaitys už būsimą kelionę kuponu, kelionių organizatorius ne vėliau kaip per 14 dienų nuo šio laikotarpio pabaigos grąžins turistui kupono vertę atitinkančią pinigų sumą.

TĮ projekto pakeitimai būtų taikomi ir iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos sudarytoms organizuotų turistinių kelionių sutartims, pagal kurias organizuotos turistinės kelionės neįvyko dėl apribojimų.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus Įstatymų projektus neigiamų pasekmių nenumatoma.

Vadovaujantis Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos patvirtinimo“, 4 punktu, numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas neatliekamas.

6. Kokią įtaką priimtai įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimti Įstatymų projektai įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Priėmus Įstatymų projektus bus užtikrinta turisto teisė į kelionę arba pinigų grąžinimą. Turistai bus tikri, kad nepraras sumokėtų pinigų, o neišsirinkę tinkamo pasiūlymo, pasibaigus kupono galiojimo laikotarpiui, susigrąžins už jį pinigus.

Kelionių organizatoriai taip turės galimybę išsaugoti darbo vietas. Tikėtina, kad bus išvengta dalies bankrotų ar nemokumo atvejų.

8. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus būtina pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus Įstatymų projektus nereikės priimti kitų įstatymų, jų keisti ar pripažinti netekusiais galios.

9. Ar įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymų projektai parengti laikantis Valstybinės kalbos įstatymo, Teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Įstatymų projektais nesiūloma įtraukti naujų sąvokų.

10. Ar įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymų projektų nuostatos atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

11. Jeigu įstatymams įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turės priimti

Reikės patikslinti Kelionių organizatoriaus ir turizmo paslaugų rinkinio pardavėjo prievolių įvykdymo užtikrinimo tvarkos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. birželio 12 d. nutarimu Nr. 756. Vyriausybės nutarimo projektą parengs Ekonomikos ir inovacijų ministerija.

12. Kiek valstybės, savivaldybės biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti

Papildomų lėšų nereikės.

13. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Rengiant Įstatymų projektus buvo konsultuojamasi su Teisingumo ministerija, Valstybine vartotojų teisių apsaugos tarnyba, turizmo paslaugų teikėjais ir kitų institucijų specialistais.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas ir sritis

Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą: „kuponas“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai
Nėra.

Energetikos ministras,
laikinais einantis ekonomikos
ir inovacijų ministro pareigas

Žygimantas Vaičiūnas

2020-04-01

Ekonomikos ir inovacijų ministerijos
Teisės departamento
direktorė

2020 03 31
Rūta Jovaišienė

